

Õpilasteleht

Hind
10 senti

NR. 2

5. OKTOOBER 1938

VII AASTAK.

TRUUD TÕOKAASLASED

INIMENE JA LOOM

Väga kauges minevikus elasid kõik tänapäeva koduloomad metsloomadena. Nad hulkusid üksikult või karjadena ringi vabas looduses ja toitsid endid avarates rohtlates. Koduloomade nimetust siis ei tuntud. Selleaegsed loodusrahvad, kelle vaimline arenemine oli väga madal, pidasid jahti metsloomadele, sest jahiga said nad endale liha toiduks. Nad püüdsid metsloomi ja taltutasid neid. Nii tekkisid koduloomad ja inimesest sai kõikvõimas peremees loomade üle.

Ajajooksul on koduloomadele pandud mitmesuguseid kohustusi ja loomadest on saanud paratamatud, aga ühtlasi väga tarvilikud elukaaslased inimesele. Meie tänapäeva elu on niivõrd tihedalt põimitud koduloomadega, et nendeta ei oskaks meie oma igapäevast elu ette kujutada. Heidame pilgu näit. hobusele, kes oma jõu ja abiga on kujunenud meile alatiseks töökaaslaseks. Hobuseta ei taha meie ette kujutada oma igapäevast majanduselu, põllutööd jne. Suure tähtsuse omavad ka teised loomad, näit. veised, lambad, sead, kanad jne. Kui meil poleks lehma, — poleks piima, võid, loomaliha, nahka jne. Koduloomadeta oleks meie elu poolik ja ühekülgne. Sellest järeldub, et meie igapäevane elu on vastastikusel seosel koduloomadega, kusjuures loomade eest peame samuti hoolitsema, kui endi eest.

20. sajandi elutempo on muutunud kiireks ja mõjutanud nii loomapidamist kui ka looma ja inimese vahetkorda. Loomad on sattunud täielikult inimese meelevalla alla ja nad saavad sagedasti mitmesuguste asjatute kannatuste, peksuste jne. osaliseks, mis tihti kujunevad otse looma piinamiseks. Loom ei saa enda eest kosta, ta peab kui süütu ja kaitsetu kannataja inimese igale tahtele alistuma. Mitmel puhul muutub looma seisukord hoopis väljakannatamatuks. Loomale vaadatakse kui elutule asjale, mitte aga kui elusale olevusele.

Ülemaailmsel loomakaitsapäeval, s. o. 4. okt. võtab kogu kultuur maailm revideerimisele oma käitumise loomadega, teades, et loom on samasugune elav ole-

vus nagu inimene ja et loom tunneb valu, nälga, jänu, külma nii nagu inimene. Eriti noortele on mõeldud loomakaitsapäev, et nad juba varakult õpiks inimlikult suhtuma loomade hädadesse ja kannatustesse. Häa loomasõber ja loomakaitsja on ka inimeste sõber ja kaitsja, kuna kurjategijad ja mõrvarid, eriti nooruses, on valdavas enamuses olnud loomapiinajad. Kui näit. keegi inimene juba lapsepõlves harjub loomade kannatustesse suhtuma külmalt või koguni pahatahtlikult, loomi metsikult ja sihitult hävitama, nende elu mitte kalliks pidama, siis võib nim. inimesest saada ennem kurjategija, kui sellest, kes on harjunud suhtuma osavõtlikult ja hellalt loomade kannatustesse ja elusse.

Just noorsoo kaudu peaks loomakaitsese mõte levima ja selle organiseerijaks võiks olla meilgi kool. Inglismaal on asutatud kõikidesse koolidesse õpilaste loomakaitseringid. Belgia koolides töötavad loomakaitseringid Belgia seltsi harudena, kusjuures kõik õpilased kuuluvad liikmetena neisse ringidesse. Norras ulatab kooliealiste loomakaitseseltsi liikmete arv üle 60 000. Prantsusmaal ja Šotimaal korraldatakse iga aasta õpilastele auhinnatoid loomakaitsesest. Rootsi koolides õpetatakse inimlikku käitumist loomadega. Ameerikas esineb loomakaitsese koguni iseseisva õppeainena koolide õppekavas.

Nii noorte kui vanade poole pöörduetakse ülemaailmse loomakaitsapäeva puhul üleskutsega:

Õppigem kohtlema looma kui hädasõpra. Loom täidab suure ülesande meie majanduslikus elus, temata oleks inimene abitu; sellepärast — armasta looma ja hoolitse tema eest. Loomale ära luba teha seda, mida sa ei soovi, et sulle tehtaks. Loomaga toorel käitumisel või piinamisel seista tema eest ja kaitse teda. Ei lähe see sinul korda sõnaga, nõua kaitset kannatavale loomale seaduse nimel.

Kriminaalseaduse § 276 järgi karistatakse süüdlast looma asjatult piinamises arestiga kuni kolm kuud või raha trahviga kuni kolmsada krooni.

Prof. dr. E. Vau

ILUS ON LOODUS...

Armas pilt meie sõpradest metsas. Kes ei võtaks niisuguseid loomakesi oma kaitse alla!

Orav on meie närijaid. Elamiseks eelistab ta kuivi kõrgepuulisi metsi. Päätoiduks on männi- ja kuusesemned, pungad, pähklid, röövikud jne. Suvel sünnitab orav 3—4 poega. Talveks kogub ta suuri toidutagavarasid.

LAIAS T MAAILMAST

MAAD, KUS VOOLAB PIIM JA MESI

- Troopikamaail on eluvahendid „käepärast“
- Hambahari puu otsas ja
- Seen elektrilambi asemel

Sageli kuulduv ütlushi, et inimene võiks elada maal, mis jookseb piima ja mett ning kus poleks tarvis eluks hädavajaliste vahendite eest muretseda ja nende pärast kulu kanda. See ütlushi pole paljas unistus, vaid säärane maa on tõeliselt olemas, kuigi muidugi sõnastuses on seda liialdatud piima ja mee jutuga. Troopikamaalased on oma looduse tõttu õnnelikumas seisukorras kui kauged põhjamaalased. Neile on looduse lahke süli piiramatult avatud.

Hiinas kasvab haab ja mingi teine puu, mis etendavad maa tööstuses õige tähtsat osa. Nimelt annavad need puud aastas miljonitele sissetulekuid v a h a s t. Et puudest vaha kätte saada, selleks peab puid enne ärritama, sest niihästi haab kui ka too teine puu (*Ligustrum lucidum*) on oma loomult vahasünnitajad puud. Kui nende puude päälle lasta erilisi vahataisiid, milliseid hiinlased seks

otstarbeks kasvatavad, siis tekib puu koorele paks kiht kollakat vahasarnast ainet, mis läbi keetes annab puhast vaha, mida tarvitatakse välismaade küünlavabrikuis. Kui Brasiilia vaha, mida tööstus vajab, saadakse ainult mesilastest, siis oleks sellest ammugi puudus käes olnud. Õnneks kasvab sel maal lehvikpalm ja annab pärismaalastele niipalju vaha kui tarvis. Tüsedad palmitüved on üleni vahaga kaetud, mis kukub alla lihtsalt puukepiga koputades. Sellest vahast valmistatakse kõige paremad kollasevaha küünlad, mis oma suurepärase viirukilõhna tõttu kogu maailmas otsitud.

„Seebipuu“

Põhja-Aafrikas, Indias, Hiinas ning Lõuna-Ameerikas kasvavad säärased taimed, mis väliselt sarnlevad meie kastaneile. Puud kannavad kirsisarnaseid

AGU PEERNA

TÄITIS KÄSKU

Napoleon oli avaldanud dekreedid, mis nõudis kõigi inglise koloniaalkaupade boikoteerimist ja maal leiduvate tagavarade põletamist.

Kord sattus Napoleon ratsasõidul ühe veski lähedale ja tundis äkki kohvi lõhna. Ta hüppas sadulast ja ruttas veskisse, kus mölder parajasti kõrvetas kohvi. „Mis sa siin teed?“ küsis Napoleon.

„Härra,“ vastas mölder rahulikult, „täidan teie käsku ja põletan koloniaalkaupaid!“

PÖLES MAHA

Õpetaja: „Näita nüüd, Peeter, kus on Moskva linn.“

Peeter (otsib kaardil, kuid ei leia): „Moskva linna kaardil ei ole, see põles 1812. aastal maha.“

K. Kaljusto
Kuremäe

N.

I L M

Albert, mine vaata, missugune ilm on väljas.

Albert: „Isa, kuule, ei saa ju vaadata, vihm peksab vastu silmi!“

R. Jürisson, Randvere

N.

„...MINU ISA“

Ajalootunnis tehakse testi. Testil on seletus: vene ajal kutsuti Nikolaiks... Ants kirjutab tühjale kohale „minu isa“. Järgmisel tunnil jagatakse testid kätte ja hakatakse vigu õiendama.

Õpetaja: „Ants, miks sa kirjutasid viimasele küsimusele minu isa? Ometi peaks sääl olema „vene keiser“.“

Ants: Sellepärast, et mu isa nimi oli sel ajal ka Nikolai, kuid nüüd ta eestistas oma eesnime ja ta nimi on nüüd Laos.“

Meie kirjanikud sooritasid siseministri poolt korraldatud ringsõidu Eesti tööstusrajoonidesse, kus tutvuti meie tööstuste ja säälse olukorraga.

UUS SÕIDUPLAAN RAUDTEEL

Keskööl, 1. vastu 2. oktoobrit pandi raudteel maksma uus sõiduplaan.

Uued sõiduplaanid on jaamades välja pandud.

Sädala tähtsamat

Riigi Ringhäälingu kooliraadio saated algasid esmaspäeval, 3. oktoobril. Esimeses kooliraadio saates esines kõnega haridusminister kol. A. Jaakson. Hiljem esitati heliplaatidelt montaaži 11. üldlaulupeost. Neljapäeval, 6. oktoobril on kooliraadio saade kella 13—13.40. Sääl kõneleb kapten V. Andresen lendamisest, andes ühtlasi juhtnööre mudellennukite ehitamiseks. Esmaspäeval, 10. okt. on saade kella 10—10.40. Kavas tervitusi Soomest. Mag. Kerttu Mustonen aitab lugeda Soomest tulnud kirja.

Euroopa kaart muutub. Maailma ähvardanud sõjakoledused on õnnelikult välditud, ja Euroopa kaardi piirid ja värvid on muutunud kokkuleppel. Cehhoslovakkial tuleb loovutada Sudeedimaa sakslasile, ja tõenäolikkult rahuldada ka Poola ja Ungari nõudmisi.

Tunnustus Tammsaarele. Kevadel ilmus Berliinis Tammsaare „Tõde ja õigus“ I, mis on leidnud väga häa arvustuse. Romaani nimetatatakse „eesti rahva eepiliseks monumentaalteoseks“. Tammsaare't kõrvutatakse teiste maailma parimatega talupojaromaani alal.

ME SUUREGA OMA SUUREGA

P. Heling, Värska

RAUDJAS

Ta oli suur ning ilus,
ja sõitma oli virk;
kui isa teda silus,
siis lendas nagu tsirk.

Ja uhke oli tema,
nii uhke endale!
Kui siluma läks ema,
siis vaatas teisale.

Kuid ei ma enam kuule
nüüd sinu hirnumist,
see on kui kauge luule,
mis kadund südamest.

Mis sai talle, et orjas
oma peremeest —
heinakõrsi aina korjas
suure sõime seest.

Lembit Tuur, Tartu

HUVITAV ÖÖ-PÄEV LAAGRIS

Laagris olles kavatsesime mängida indiaanlasi. Maastik oli selleks igati soodus. Igalpool tihe põõsastik, maapind künkline ning otse loodud hiilimiseks. Öösiigi võisime mängida. Meid oli kokku seitse poissi: Jaan, Ants, Rein, Villu, Andres, väike Heino ja mina. Jagunesime kahte „suguharru“. Minu poole tulid Rein ja Andres, kuna Jaan, Ants, Villu ja Heino jäid vastaspoolele. Tunni aja pärast pidi algama mäng ja pidi kestma niikaua, kuni üks või teine pool vallutab vastase laagri.

„Komanšid“, nii nimetasid vastaspoole-mehed endid, kadusid võsastikku. Meie hakkasime valmistuma „lahingu“ vastu. Muretseme vibud ja nooled. Telgi viisime laagriplatsile ja sulgedest meisterdasime päakatted. Nimeks võtsime endile „apatšid“.

Tunni möödudes alustasin Reinuga luureretke, kuna Andres jäi laagrit valvama. Meile oli teadmata „komanšide“ laagri asukoht. Otsimised ei annud ka mingeid tulemusi. Pöördusime tagasi,

L.

otsustades öö veeta laagris. „Komanšid“ ei annud endist ühtki elumärki.

Kui päike loojus, süütasime lõkke. Pidasime plaane, määrasime valvuri, kelleks osutus Rein, ja siis — magama. Öö oli vaikne, peagi oli haaranud meid uni oma hõlma...

Ärkasin siis, kui Rein hüüdis: „Rutu siia!“ Andreski oli ärkvel. Riietusime ja tormasime välja. Täiskuu valgus muutis kõik nõiduslikult siniseks. Iga väiksem ese oli sinine. Kuskil lakutas ööbik ning jõelt tõusis paks udu. Esiti ei näinud midagi, valgus oli liiga here. Siis nägime: Rein hoidis kinni rabelevat Heinot. Jooksime juurde ning sidusime ta kinni. Käskisin teda öelda „komanšide“ laagri asukoht. Heino aga vaikis kui haud. Mõistsime, et ainult kavalusega saame nende laagri asukoha teada. Lasksime siis Heinol minna, ent ise jälgisime teda. Varsti leidsimegi nõnda „komanšide“ laagri. Hiilisime Heinole selja taha, sidusime ta kinni ja siis — telki. Kõik magasid. Ja kõik kolm olid enne kinni seotud, kui nad aru said, mis juhtus.

Laager oli vallutatud ja võit meie. Rahuldunult pöördusime kõik tagasi unerüppe.

A. Veemets
Keila-Ohtu

L.

Hüüdlaul

Täis kevadrõõmu rinnad
ja silmis valgahab leek.
Täis vaimustust me laulud,
ei halin murra meelt!

Laulud tõusevad me huulilt,
ülistuseks Eestile.
Hõiskeil töötame me uljalt,
taome õnne kodule.

Täis julgust lähme ellu,
ka tormis rajame teed.
Tõil paisub laule rindu,
tuld loitma südameis lööb!

Linda Reeve
Kabala

J.
Pliiats

Helga Puudersell
Kaagjärve

L.

Noor kits

Noor kitseke metsa lippab,
koerte eest põgeneb ta.

Kitseke, vaene, väsinult tõttab,
jalgadest raugend tal jõud.

Kitseke siiski edasi lippab,
hüpe — ja kadunud ta.
Kitseke koerte eest varju hüppas
auku, mis püüniseks teel.

Koerte silmist kadus kits,
pettunult lõppes nii jaht.
Kitseke hauas ringi käis,
väljapääsu ei leidnud ta.

Kitseke, väsinu, magama jäi,
uni sügav tal vabadust tõi —
ärgates kitseke ehmatas;
see polnud haud, kus viibis ta.

Teda hauast oli päästnud
väike, särasilmne Riisi.
Toonud kehva hurtsikusse,
isamaja räästa alla.

Väike Riisi kitse vabadusse laskis,
rõõmuga ta jälle metsa saatis.
Tänuks kits lõi toredamat tantsu,
hüppas kepsles puude alla peitu.

Arvustusi

Olen lugenud:

Ilmar Kiilberg, 16 a.
Tallinn

A.

SUVISED RÕÕMUD

Richard Rohu sulest on ilmunud teos, mida noored on oodanud kaua pikisilmi. „Suvised rõõmud“ on noorsooraamat, mis sisendab noortesse loodusearmastust ja lugupidamist kodumaa kaunite kohtade vastu. Huviga loeme nelja matkahimulise nooruri suviseid rõõme kauges Hiieelaanes, eemal linna käre- rikkusest ja tolmust. Ühisel jõul võidetakse kõik raskused, mis tulevad ette suve jooksul, oma energilise ja vanuse kohta haruldaselt hästi arenenud juhi Kaarli, ehk Rootsi Raudpää, nagu teda nimetatakse ta kuulsa nime- kaimu järgi, juhtimisel. Eriti huvitavalt on autor kirjeldanud loodust. Pääteglasiks on noorurid, kes võivad õiguslikult kanda „mood- sa nooruse“ nime. Kõik tehnika ja teaduse- ilma avastused on neil teada ja nende oma- vahelised jutlemised kubisevad tarkusest. Kaar- rel, too „Rootsi Raudpää“, omab isegi teatava kvantumi elutarkust, mis usumatu viieteist- kümneaastase poisi kohta. Tundub isegi, nagu oleks autor püüdnud pisut liialdada selles. Ka Kaarli sõber kaheteistkümneaastane Mikk on liiga hästi arenenud ja laia silmaringiga, olgugi et on pisut naiivne ja hooletu, mis te- ma vanuse kohta arusaadav. Doktor Viir- salu, moodsate vaadete ga inimene, annabki võimaluse noorurite suureks iseseisvaks eluks oma tütarde Liisu ja Virve tungival soovil, usaldades terve reisieltskonna oma vennapoja Kaarli hooleks, kelle organiseerimise ja juh- timise võimes on kindel. Huvitav on jälgida poiste esialgset reisiplaan, kus ähvardavad võistlejaiks hakata elukutselistele vähipüüd- jaile ja teenida muinasjutulisi summasid. Tolle fantastilise ja naiivse plaanitsuse lükkavad ümber tüdrukud, avaldades need Kaarli va- nemaile ja kaasõppureile, mille tagajärjel poi- sid satuvad kaasõppurite pilke alla. Hiljem muudetakse matkaplaan vastastikusel kokku- leppel täiesti ümber, mille mõningate muuda- tustega kiidab hääks elutark dr. Viirsalu, kelle arvele tuleb seada suviste rõõmude rohkus Hiieelaanes. „Suvised rõõmud“ on raamat, mis iga leheküljega muutub huvitavamaks, sundi- des lugejat kaasa elama osalistega. Ühtlasi annab ta nooruritele energiat ja algatusvõi- meks ergutust, kutsudes noorust linnadest väl- ja maale puhtasse õhku, koguma energiat tal- veks, millal seda tarvis õppetöö edukaks kor- daminekuks.

Villane pesu. Enne kui kummi-ülikonda selga ajada, riietub tuuker, olgu suvel või talvel villasesse sooja pessu. Sest suure sügavuses pole suve ega talve. Sääal on alati külm. Ja villast pesu ei vaja tuuker mitte ainult külma kaitseks. See on talle ka pehmenemiseks metalli kalkuse vastu. Sellepärast paneb ta sooja kampsuni õlarõnga alla ja kiivri alla kootud mütsikese.

Tuukri raskus. Seljale ja rinnale riputatakse tuukril seatinast plaadid, kogusummas neljakümne kilo ümber.

Milleks?

Selleks, et tal oleks kergem sukelduda.

Ilma raskuseta ära mõtlegi põhja pääseda. Vesi tõstab su üles nagu õngekorgi.

Rihmad. Et raskus seljal ja rinnal ei liiguks, selleks seotakse need õlgade juurest ja alt jalgade vahelt.

Arvate, et ilma nendeta tuuker võib alla minna? Ütlen kohe: ei. Kui ta seda teeb, siis tuleb kohe jälle veest välja. Raskus taob teda, nii et ta töötada ei saa. Sest ilma rihmakinnitusega hüppavad nad vähemagi liigutuse juures nagu elusolenid. Ja kumbki neist on kahekümne kilone. Tuukri saapad. Tuukri saapaid nimetame veel kalossideks. Neid määratakse rasvaga, et nahka pehmena ja vigastusita hoida. Kuigi see on tubli sõrme paksune, murduks ja praguneks ta määrimalt peagi. Saapad ei käi kinni nõõridega ega nõõpidega, vaid tõmmatakse päält rihmaga nagu krook-lõngaga kokku. Kumbki saabas kaalub vähemalt kümme kilo. Saabaste ninad on vaksed, tallad — seatinast. Kanna või kogu eluueg.

Signaalnööri. Signaalnööri nimetame ka lihtsalt signaaliks. See kinnitatakse silmusega vöö külge, ja hoiab-tuukrit ülal. Kui laskumisel või

Ütleme, et ehitatakse sadamat. Ülemise osa teevad puusepad, kuid veeluse — meie, tuukrid. Sadamas tühjendavad laeva sadamatöölised. Kuid laeva, mis enne sadamassejõudmist põhja läks, tuleb meil, tuukreil, tühjendada.

Mäletan, kuidas me „Burevestnikut“ tühjendasime. See oli suur ookeanilaev. Sõjaajal veeti temaga Inglismaalt palju hinnalisi kaupu. Sel ajal hulkus Baltimeres Saksa veeluseid paate ja uputas vaenulisi laevu ning kaupu. Sellepärast sõitis „Burevestnik“ sootuks kaugelt põhjast, mööda Jäämerd. Muidugi ei kohanud ta sääal veeluseid paate. Kuid läks nendetagi põhja.

Joobnud kapten juhtis laeva tormis ja pimeduses Volkovi neemel kividele ja pildus kogu koorma merre, kaladele. Kõneldakse, et tal endal ja meeskonnal õnnestunud siiski pääseda.

Neeme juures on merepõhi kallak. Laevanina lebas sellepärast 35 m sügavusel, ahter aga 56 m sügavusel.

Kogu vara lebas laeva siseruumides: lennukid, autod, lokomobiilid, püssid, laskemoon, instrumendid, kummi, gaasid, niidid, riided, vaha ja viirukpappidele. Muurmani tuukripaadid pidid kõik selle vara välja tooma. Siis said tuukrid alles töötada! Ööd ja päevad, päevad ja ööd. Mitme tonni raskused esemed — lokomobiilid ja laskemoona kastid, tulid enne ruumist välja punnida ja siis üles tirida. Rasket kriuksusid kraanad ja vingusid vintsid. kuulidena ise üles. Neid oli vaja ainult ruumi ukse

Kummi, vaha ja viiruki kastid aga lendasid püssijuure nihutada, siis hüppasid nad üles ja jäi üle neid veel ainult õngitseda paati.

Nii töötavad tuukrid veeluste sadamatöölisena, kuid tuukrid on ka veelused elektrimontöörid.

Jõgede ja järvede põhju mööda jooksevad pikad kaablid. Kes neid sinna on asetanud? Ikka tuukrid. Kuid tuukrid on ka veejuhthjad. Määrsepad ja betoonitöölised ehitavad küll jõekaldal oleva veetorni. Aga tuukrid asetavad kohale veeluse torustiku, mida mööda vesi pumbatakse üles torni.

Eriline ülesanne on tuukreil sõja ajal. Siis töötavad nad miniväljadel, otsivad eksinud torpeedosid, jälgivad laevade veeluste osade seisukorda ja parandavad auke, mida laevadele on löönud vaenlase relvad.

Kas suudab kuivamaa tööline asendada tuukrit? Ei. Talle ei panda tuukritiilikonda selgagi. Ta ei oska põhja mööda liikuda. Tuukritiilikonda kandma ja põhjamööda liikuma peab hulk aega tuukrikoolis õppima.

Ja igal ongi oma ülesanded: kuivamaa meestel omad, meli, tuukreil, omad.

TUUKRIKS ÕPPIMAS.

1. Tuukri varustus. Esimene asi, mille kallale me tuukrikoolis asusime, oli skafander, tuukri spetsiaal-tiilikond.

Seda tuli õppida rõivastuma, kandama, pesema, puhastama ja korras hoidma.

Mõtlete, et mis sääl ikka õppida. Kisu tiilikond selga, kindad kätte, vaskne kiiver pähe ja las käia — asu aga tööle. Asi pole aga kaugeltki nii. Meie spetsiaalrõivastust, skafandrit, peab põhjalikult tundma. Oskamatu inimene ei saa selle selgaajamisega hakkama. Ja kuigi ta selle selga ajab, siis on midagi ikka vööri, kas tuleb vett sisse või tõusevad jalad vee all ülespidi. Või ei lähe ta üldse põhja — ujub korgina pääivee. Sest oskamatuid tuukreid ei võta veepõhi vastu, sülgab kohe tagasi üles.

Me vastasime:

„On!“

Mu kaaslane lähendas oma kiivri minu omale ja kisendas:

„Kuni meile kive tuuakse, võime kabeta mängida!“

Ta oli kirgeline kabetaja ja kandis ruudulist lauda kõljal endaga kaasas. Kuid iseasi on toas mängida ja iseasi merepõhjas. Kust sa siin kujundeid võtad? Ühalt signaalseerides nõuda? Kuid kaaslane võttis mu käest kinni ja viis mind sileda kivihavli juurde. Vaatan: tahvel on ruuduline. Seda oli mu kaaslane raudnaelaga kratsnud. Ta oli juba enne mind sel kohal töötanud. Nüüd kummardus ta ja õngitses kivi ääre alt peotäie kivikesi, kaksteistkümmend valget ja kaksteistkümmend kirjut.

„Näed,“ ütles ta, „siin ongi mu veelused mänguvigurid.“

Istusime kivi kõrvale ja asetasime kivikesed kohtadele. Vesi oli põhjas eriti vaikne. Vigurid seisid vaikselt nagu laual ja ei liikunud sugugi. Mulle said kirjud, kaaslasele valged kivikesed. Ta oli osav mängija. Ma pidin iga käigu juures mõtlema — nii et kiiver praksus. Sest ma unustasin päänupule surumast. Oli veel hää, et tiilikond oli automaatsete klappidega. Nagu mängulauale lähemale alla kummardusin, nii hakkasid klapid mulisema. Poleks neid olnud, oleks mind täis puhunud ja õhuga üles paisatud. Otsigu siis sõber oma mänguvastast! Läksime nii hasarti, et alles teiskordselt signaali märkasime.

„Lodi saabus!“ signaalseeriti ühalt.

„Läki siis tööle,“ ütles kaaslane. „Küüll me partii ülal ära lõpetame.“

Skafander pole üksnes riietus. See on ka õhupadjaks, soomuseks, mis kaitseb meid veemasside surve eest. Ta pole lihtne särkpüks ja kiiver, vaid kummist ja vasest tuba, akendega, telefoniga, ventilaatsiooniga ja väikese veekraanikesega, et jões töötades tuukril oleks võimalik juua.

Meile toodi klassi skafandris tuukrinukk. Hakasime siis skafandrit osade kaupa õppima. See on kiiver, see õlarõngas, see ülikond, need kingad, voolik, signaal, raskus jne. Iga osa tuleb eraldi õppida. Et aru saada, selleks peab kuulama hulk loenguid ja läbi tegema rea praktilisi töid. Ilma selleta pole tuukritöös midagi päale hakata.

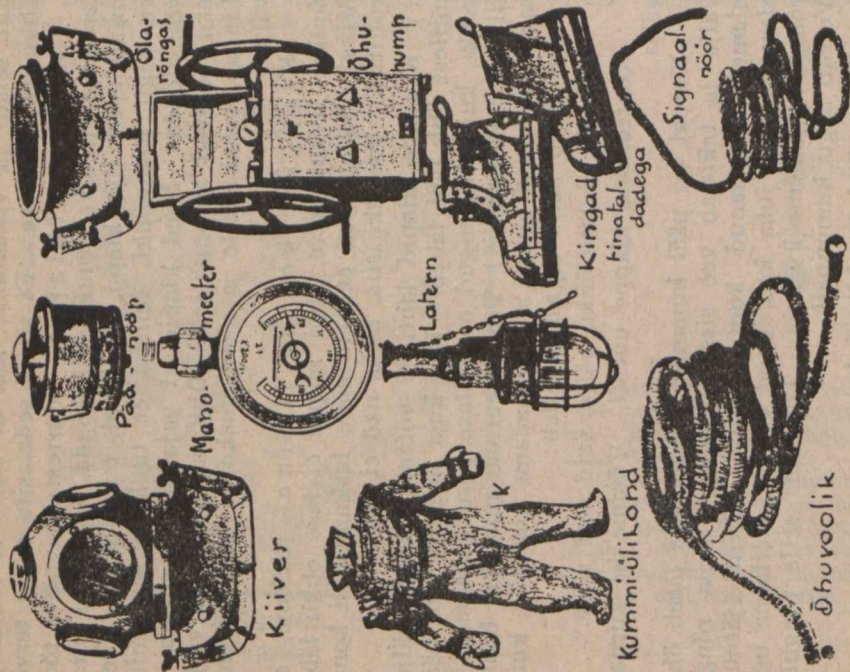
Algasime kõige ülemisest osast, kiivrist.

Kiiver — vaskne pää. Kiiver tehakse ilma ühegi ühenduseta, taotakse välja ühest punase vase tükiist.

Kiivris on neli ümmargust aknakest, et tuukril oleks võimalik vaadata ette, kõrvale ja üles. Aknaid nimetatakse nagu laevalgi — illuminaatoriks. Klaas on neil õige paks — ei purune naljalt survegagi. Päälmise illuminaator on veel kaitstud võreaga, kuna see võib töö juures kõige kergemini puruneda. Klaas peab olema alati läbipaistev ja selge, aga mitte ähmane. Sest tuuker peab vee all hästi nägema. Selleks pruugib klaasi ainult tubakaga hõõruda, ja klaas muutub puhtaks nagu hommikune kastetilk.

Õhusarv. Kiivri küljes on taga vaskne sarv, mille külge vindiga õhuvoolik keeratakse. Sarves on valvur — kaitseklapp. See laseb voolikust õhku küll kiivrisse, kuid tagasi mitte. Sarv ja voolik peavad olema tihedasti ühendatud. Kui siin rike juhtub, siis tähendab see sama, nagu tuukril kõri läbi lõigata.

Päänupp. Pääle selle on kiivri siseküljel väike klapp, mida nimetame päänupuks. See on

Kuid aastat kolm hiljem meenusid mulle need sõnad.

Rajasime parajasti lainemurdja alust merre. Ült hüüti meile:

„Lodi läks kive tooma!“

kuüll väike, kuid väga oluline. Selle kaudu toimub liigse õhu eemaldumine. Avamine sünnib seespoolt. Aga kuidas tuuker seda avada saab? Ta ei saa ju kätt kiivrisse pista? Ei, seda ta kuüll ei saa. Päänupul on aga pronksist nõõbrike. Sellele nõõbile surub tuuker pääga. Kohe avaneb klapp ja liigne õhk pääseb välja. Tõuseb suure mullidena veejinala. Kui poleks päänuppu, poleks liigset õhku kuhugi anna. Tuuker puhutaks õhku täis ja tõuseks korgina üles. Võiks isegi halvemat juhtuda: õhusturve võiks tilikonna lõhki ajada ning siis oleks ka tuukril ots käesi! Õhuga ei saa naljatada. Kui ta kokku on surutud, siis on ta võimasi!

Õlarõngas. Tuukri õlgadele asetatakse vaakne õlarõngas nagu sadul. Temas on nii suur auk, et pää sellest läbi mahub. Õlarõngal on pääl vindid, mille külge keeratakse kiiver.

Tuukri tilikond. Tilikond on ilma tihegi nõõbita. Ta on roheka värvusega ja valmistatud vulkaniseeritud purjeridest. Kui tilikond varnas ära kuivab, siis tõmbub ta kokku ja kriuksub nagu elav olend. Tilikondi on suuremaid ja vähemaid. Kõige väiksem on nr. 3, kõige suurem nr. 0.

Talvel töötab tuuker tilikonnas, millel on küljes kindad. Suveilikonnal on kummist mansetid, mis jätavad käe randmeni paljaks — liiguta sõrmi vees niipalju ja kuidas aga tahad! Võid isegi nõõpnõela mudast otsida.

Tilikonna kontrollimine. Kas tilikond on ka vajaliselt kõva? Kas ta mitte vett läbi ei lase?

Et seda teada, tuleb teostada kontroll. Selleks asetatakse tilikond laevalaale, suletakse käised õige kindlalt ja pumbatakse voolikust temasse hulk õhku. Tilikond paisub põlena, vaata et ei lõhke veel! Kui arvatakse õhust jätkuvalt, lastakse tilikond mõni mi-

nut seista ja vaadatakse, kas ta mitte ei lõhke ja õhku välja ei lase. Ei sünni seda, siis on ta terve.

Automaatklapid. Suurtes sügavustes töötamiseks rietuvad tuukrid tilikonda, millel on automaatklapid. Üks klapp on rinnal, teine seljal. Need on nagu päänupuki, selleks, et tuukrile hingamist võimaldada. Need klapid ei vaja erilist surumist, nad töötavad automaatselt. Õhk, mida tuuker välja hingab, surub neile ja need omakorda suruvad õhu välja.

Klappide kontrollimine. Ütleme, et tuuker laskus vette, kuid klapid ei lase õhku läbi. Miks? Sellepärast, et neid enne laskumist ei kontrollitud. Vaadake siis, miks nad ei tööta.

Kruvime klapid lahti ja võtame kurnad välja, millest õhk läbi läheb. Jah, kust see siis läbi pääsebki, kui kõik augud on villase pesu hebemete ja liivaga ummistunud! Teeme kurnad puhutaks. Nüüüd saadame tuukri uuesti alla. Saadame kuüll alla, kuid tuuker tuleb kohe tagasi ja ütleb:

„Klapid ei lase õhku välja, vaid vett sisse.“

Kontrollime klappe uuesti. Võtame ka kurnad välja.

Kurnal on pääl kummist rõngas, see laseb õhu välja ja takistab vee sissetungimist. Sama rõnga olemegi unustanud kontrollimata. Oleme jätnud sisse vana ja juba koolduanud rõnga. Lõikame uue rõnga ja paneme kurnale. Tõmbame selje pinguli. Vetrub nagu kummipall.

Noh, nüüd on klapid korras.

Klapid ja kabe. Skafandri õpetaja ütles melle: „Pääsi, vaadake et klapid ja päänupp alati korras oleksid. Siis võite põhjas kasvõi kabet mängida.“ Me naersime. Kes siis merepõhjas kabet mängib.

64 ruutu

MALE 2

MALELAUD

maletajaid ja kelle hiilgavad kombinatsioonid on eeskujuks veel praegugi. Muide, meie Kerest võrreldi ka Morphy'ga.

Esimese ametliku maailmameistrina nimetakse 1866. a. maleajaloos aga juut Steinitz'i, kellele kuulub ühtlasi ka nüüdse maleteooria esiosa au. Temale järgnevad juba tuntud nimed, 1894. a. Lasker, siis Capablanca ja 1937. a. venelane Aljechin.

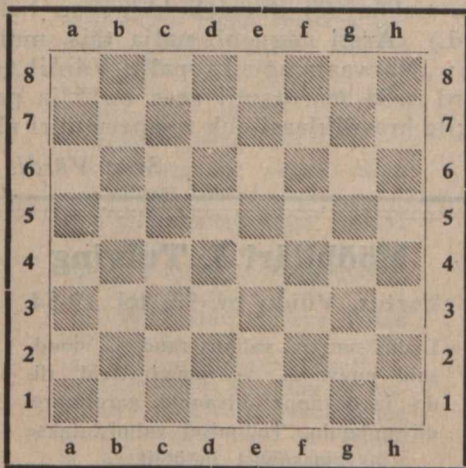
Kui kord vanasti male oli ainult kõrgemate seisuste ajaviide, on ta muutunud üldtunnustatud mänguks. Tänapäeval maletavad kõik, kes aga vaevaks on võtnud õppida selle huvitava mängu saladusi.

Malemäng, see on kui sõda kahe vaenulise riigi vahel, kus väejuhtide ülesannet täidavad maletajad. Ja mida osavam on üks või teine pool oma kombinatsioonides vägede paigutamisel, seda tulisemaks muutub vastaspoole seisukord. Malendid maleväljal on samad, mis väesalgad maastikul. Väejuhil tuleb osata otsustavalt paigutada oma ratsaväge, kahurväge ja lööksalku, et valmistada teisele lõksu, kuid seejuures tuleb tal jälgida vastase vägede manöövreid, tabada sellest mõtet, mis selle manöövriga tahetakse saavutada ja püüda seda varakult kahjutuks teha.

Üldse arendab malemäng strateegilisi omadusi, loogilist mõtlemist, leidlikkust ja tähelepanu. Mida tugevamad oma võimetes on pooled, mida kavalamaid kombinatsioone tarvitatakse, seda huvitavam ja kaasakiskavam on mäng.

mängija

Mustad.

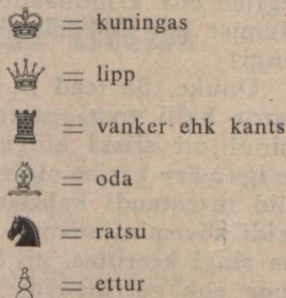
Valged.
mängija

Joonis 1.

Malelaud kujutab endast 64-jast mustast ja valgest ruudust väljakut, millel asetsevad ruudud — 8 ruutu kõrvuti ja 8 ruutu ülestikku (vaata joonis 1). Laud tuleb mängija ette asetada nii, et igal mängijal oleks valge ruut ehk nurgaväli paremal käel. See on üks esimestest ja tähtsamatest mängureeglitest. Kui seda tingimust ei ole mängu algul pandud tähele ja see hiljem mängu kestel selgub, kuigi partii juba lõpule peaks olema mängitud, tunnistatakse see maksvusetuks. Malelaua ruudud ehk väljad on märgitud protokollimise otstarbel numbritega 1—8 ja tähtedega a—h-ni. Vertikaalsed (püst-)ruudud, arvates isiku poolt, kes mängib valgete malenditega ehk viguritega, vasakult käelt paremale, märgitakse tähtedega, nii et vasakpoolne must nurkruut on a ja parempoolne valge nurkruut on h ja horisontaalsed (põik-)ruudud, arvates valgete malenditega mängija poolt mustade malenditega mängija poole, 1 kuni 8-ni (vaata joonis 1).

Päälle malelaua on mänguks tarvilikud veel malendid, mida on arvult 32, neist 16 valget ja 16 musta. Malendid on kahte liiki — etturid ja tagurid. Ettureid on kummalgi poolel 8. Malendid jagunevad järgmiselt: kummalgi poolel on 1 kuningas, 1 lipp, 2 vankrit (kantsi ehk torni), 2 oda (ohvitseri), 2 ratsut ehk hobust ja 8 etturit ehk jalameest.

Vaatame nüüd, millised näevad välja malendid kujutatuna trükimärkides:

Protokollimisel tarvitatakse lühenditena vaid malendite nimetuse esimesi tähti, näiteks: K — kuningas, L — lipp, V — vanker, O — oda, R — ratsu ja E — ettur.

Oleme nüüd jõudnud niikaugemale, et tunne juba malelauda ja malendeid. Vaatame nüüd, kuidas tulevad asetada malendid malelauale. Me teame, et valgete juhi poolt on arvestatud malelaua ruutude nimetused. Algame siis malendite lauale asetamisega:

Värdi kivi:

MAA HIRM

Tead, onu?

See oli parajasti heinaajal; päike leegitses, rohi kõrbes mäekülgedel ja ojad kuivasid hoopis niredeks. Ja siis juhtuski, et metsavaht laskis meie Polla maha, päris püssiga kohe. Noh, näinud teine Pollat jõe ääres. Koeral keel suust väljas, saba sorus ja lakub vett. Metsavahtija oli äsja seitungist lugenud, et naabervallas olevat üks koer ajanud meest taga. Arvatud, et koer marus (joosnud teine idapoolt läänepoole — küll tuli Venemaalt). Metsavaht arvanud, et mis koer see sedasi siin on, marus vist — ja põmm! Toodi tohter takserima, see arvas, et küllap Polla oli marus jah.

Ja siis pandi penid ketti ja ahelaisse, nagu oleksid nad tea mis suured kurjategijad ehk kriminaalid olnud. Oi seda ulumist ja undamist, mis oli ümber ringi!

Onuke, Sa tead ju küll, et Värdi ei karda halli tonti ega hullu hunti, aga minul oli siiski kõige õudsem. Pidin ju iga päev karjas olelema, kuigi lojused olid marutaudi kahtlased. Nagu Punu veidi kõvemini ammus või sabaga suurema ringi keerutas, nii kohe külm tuulehoog ehk golfihoovus jooksis mu südameku alt läbi.

Age ühel kuumal päeval... Lojused tõtsid päid, jõllitasid silmi, puhkisid vihaselt ja siis startisid kõik hirmsaks amokijooksuks. Pugesin põõsarvarju ja vahtisin säält, kuidas karjamaa oli täis signat-saginat ja lepistik aina löi loogu, kui kari säält läbi jooksis. „Marus!“ tärkas mul idee ja ma spurtisin kohe koju. Age — kari jooksis mulle järele! Arvasin, et nüüd küll gloo-

bus ehk maakera läheb hukka. Andsin jalgadele teada ja sain ike enne loomi koju ja tuppa, nemad aga jooksid müri-nal lauta.

Jutustasin siis isale-emale, et loomad on marus ja puha. Kohkusid alguses ära. Punu polnud laudas ja Mustika Kati ütles, et loom joosnud läbi oja Kurepallu (ta „oma-enda silmaga“ näinud — Punu ajanud vahtu suust ja silmist tulnud sinist suitsu). Kutsuti nii paar püssimeest ja mindi metsa. Pritsimehed asusid jõe kaldale laagrisse. Prits ja lohvid, isegi paar tühja vaati oli kohale veetud. Punu leitigi põõsast. Pool tundi hiilisid inimesed ümber põõsa, lasti paar paukugi, aga see ehmatas rohkem... khm-m mind, kui Punu. Lõpuks tuli keegi mõttele, et loomad jooksid kiini...

Age marutõbi käis ringi nagu mõni kodukäija ehk lebidimki. Nojah, Mustika omade kanapere käis ikka meie hernepõllule ja eks ma siis lasknud varem Pollal neid segada. Nüüd ma seletasin Kustile: „Vat, ega ike tea kedagistkine, meie Polla oli vist marus küll. Ja teie kukke ta kord sabast kiskus, teine kord tegi toppeltnelsoni — küllap vist kukk ka nüüd marus.“

Teisel päeval oli Kustil karja juures k u k e k i n t s hommikueineks.

Age lõpuks said ikka inimesed aru, et pole taudi ega kedagi. Ja polnud siis sellel häbil otsa ega äärt, mis minu pääle langes!... Noh, läksin kord arsti juurde. (Kõhisin kõvasti ja isa arvas, et tea mis tiskus või puuslak külge on hakanud.) Arsti nägu oli nalja täis, muheles: „No vaatame siis, palju Värdil seekord seda marutaudi sees on!“ ja pani mulle kraadiklaasi ehk temperatuuri alla.

Sinu Värdi.

Mööbliäri J. Tulving

Tartus, Võidu tn. 32, tel. 19-54.

Ladus suurem. valikus raud- ja moodsaid puuvood., vedrumadratsid, riide- ja öökappe, diivaneid, garnituure, diivanilaudu. Tellimisel valmistatakse igasugust mööblit.

Koolidele hinnasoodustus.

SPORT

10 000 m — 30.02

T. Mäki uus maailmarekord

Tamperes peetud kergejõustikuvõistlusil püstitas soome jooksja Taisto Mäki uue hiilgava maailmarekordi 10 000 meetri jooksus tagajärjega 30.02. Senine rekord seisis soomlase Ilmari Salminen nimel 30.05,6 ja oli püstitatud möödunud aastal.

Uue maailmarekordi omanik on Soome noorema põlve jooksjaid, kelle kätte veel kahe aasta eest Soome esindamist Berliini olümpial ei usaldatud.

MATTI JÄRVINEN ENNUSTAB HELSINGI OLÜMPIA TAGAJÄRGI JA LÄHEB HIINASSE TREENERIKS

Matti Järvinen on rootsi ajalehtede esindajaile antud lühi-intervjuus öelnud, et ta on saanud Hiinast, Sanghaist kutse, minna sinna treeneriks viieks aastaks. Millise seisukoha Järvinen hiinlaste kutse suhtes võtab, võivat ta teatada alles hiljem.

Edasi ütles Järvinen, et Helsingi olümpia

võidab Nikkanen, kes võib oma rekordmargi tõsta 82 meetrile. Ungarlane Varszeghy jääb sääl teiseks ja mina tulen pronksmedalile. Attervall on sääl kindlasti tugev konkurent ja võidab neljanda koha. Attervall võib saavutada 80 meetrit, kui ta muudab oma stiili. Ma tean, mis on Attervalli viga, kuid selle teadmise hoian ma endale.

Huvitav, et Järvinen ei kõnele midagi meie odameestest!?

4 (60)

2) Valguse valikul hoiduge otse näkku paistvast valgusest, kuna see teeb näo ühtlaselt lamedaks. Kõrgem külvalgus on parim ja annab õige valiku ja säritluse puhul kunstilise ning varjurikka pildi.

Kuidas aga oleks meie kitsaste olude puhul võimalik selgusele jõuda valguse languse otstarbekuses? See on raske küll. Siin esineb võimalusi rohkesti:

- a) pildistamine toas,
- b) pildistamine väljas varjurikkas kohas,
- d) pildistamine väljas lagedal.

a) Pildistamisel toas on meil võimalik valida kolme põhiasendit (v. joonis!):

1) Pildistatav inimene seisab küljega akna juures (A) ja aparaat on teisepool akna kõrval. — Võetav nägu ja objektiiv on vastamisi. Selle võtte puhul saame pildi, kus pool näost on varjuga ja aknapoolne külg tugevasti valgustatud ning kontrastirikas.

FOTO-SPORDI

KÄSIRAAMAT

II

TOIMETANUD A. LEPIK

I OSA ILMUS „ÕPILASLEHE“
1937./38. AASTAKÄIGUS

Jalgpalli hooaeg

Keegi härra oli pikemaks ajaks süvenenud ajalehte.

Poisid: — Aga, vanahärra, Teie lähete juba ära, kuid te olite meie üheks väravapostiks...

(Välismaa nali)

JALGRATAS

(ETK poolt)

„ÕPILASLEHE“ AASTATELLIJAILE ja palju muid preemiaid

- „Õpilasleht“ on meie suurima levikuga noorteleht
- „Õpilasleht“ pakub tänavu uut nii sisus kui välimuses
- Hakake „Õpilaslehe“ tellimiste vastuvõtjaiks, sest 10 kr. tellimissumma päält (5 aastakäiku või teisiti) saate **preemia** priiaastakäigu

2 (58)

PILDISTAME NÄGUSID

Nägude pildistamine on fotograafias üks näivalt lihtis toimim algajaile, kuid see osutub siiski kõvemaks pähkliks mitte ainult fotosportlasile, vaid ka kutselistele. Miks? Näo pildistamisel peame olema vilunud tabama iseloomustavat igast näost, aga ka ilusat. Pääle selle nõuab peagu iga nägu isegust valguse langemist, olenevalt sellest, kas see on täidlaste vormidega või kõhn, sile või kortsuline.

19. sajandi viimasel veerandil valmistatud fotod (katsuge leida!) on oma stiililt tänapäeva maitse seisukohalt vaadatuna otse kummalised. Barjäärid, lauad, toolid, rippuvad kardinaad, kaminad, lillevaasid, aiad ja rõivamügarikud täidavad pildi pinna suurema osa, kuna pildistatava inimese figuur kaob tähtsuseta olendina selle fotomehe kolikambri rägastikku. — Käesoleva sajandi alguses püüab portree vabaneda kõigest üle-

3 (59)

liigest ja esile tuleb juba nägu.

Kutsefotograafia on pidanud ruttava ajaga ja järjest kasvava fotosportlaste vabameelsusega võitlema. Kuid peab sageli tunnustama, et paljud amatöörid on ületanud ja ületavad veelgi ateljee-mehi, kes tardunult hoiavad kinni vanust harjumusist ja tehnikast. Meile ei saa need harjumused küll paljut kasulikud olla, aga mõnel juhul peame neist ühtteist teadma.

VALMISTUGEM PORTRTEERIMA

1) Ei maksa fotosportlasel oma väikeformaati-kaameraga minna pildistatava näole liiga lähedale, kuna lühifookusega objektiiivid ligidalt pildistamisel annavad perspektiivilisi valekujusid, s. o. näo esiosad, nina, põsed jne. tulevad suhteliselt suuremad kui kõrvad ja pää tagaosa. Hoidugem kõigevähem (kui jõuate kiusatusele vastu panna) 1,5—2 m kaugusele näo pildistamisel.

LAIAST MAAILMAST

Algus lk. 4

marju, mille liha vee ja alkoholiga läbi keetes tekitab nii palju vahtu, et maa elanikud selles seebile leiavad suurepärase aseaine.

Taimeriik ei anna troopikamaal mitte üksnes seepi ja vaha, vaid veelgi usku matumaid esemeid —

käsni ja hambaharju.

Käsni annab päämiselt Aafrikas ja Aasias esinev lufataim, mille vilja varjavad tihedasti üksteise vastu surutud kiud. Kui luffa vilja vees leotada, nii et vilja liha ja seemned kiudkimbust eralduvad, saadakse käsni, millest vaevalt võib soovida paremat. Lufa vilja hinnatakse eriti seepärast, et tema kiududest võib teha mitmesuguseid tarbeasju, nii kingi, sisetaldu, mütse, sadula täidiseid jne., eriti aga froteerimis- ja pesemiskäsni.

Ees-Indias, Pärsias ja Araabias leidub taim, mis täie õigusega kannab hambaharja-puu nime, kuna tema

okstest kohe puu otsast võttes saab kõige paremaid hambapuhastamise vahendeid.

Päälle nimetatud troopikataimede väärivad erilist tähelepanu valgustusseened, millised kasvavad päämi-

selt Austraalias ja Brasiilias. Nende omapäraste kasvude valgustusvõime on nii tugev, et juba paari säärase seene juures võib kottpimedal ööl kirja lugeda. Samasuguse valgustusvõime omab ka teatud pisilaste liik. Neid kasvataks miljonite viisi klaaskolbides, mida siis tarvitatakse niisugustes kohtades, kus tulega ümberkäimine ohtlik. Säärane „lamp“ „põleb“ väga hästi ja vajab vaid iga kahe nädala tagant uut täidist.

Lõuna-Ameerikas kasvab puu, mida pärismaalased kutsuvad „piimapuuks“. „Piimapuu“ kannab ausalt oma nime, sest tema tüvest ja okstest saadakse rohkesti hästi maitsvat piimasarnast vedelikku. Piima andmise ajal, vara hommikul, kui puu mahl voolama hakkab, tehakse puu piima sisaldavasse osadesse augud ja lastakse neist vedelik nõusse valguda. Puu piim ei ole mitte ainult lõhnav ja maitsev, vaid ka suure toiteväärtusega. Pärismaalased lähevad igal aastal puu piimaanni ajal märgatavalt paksemaks. Puupiimast saab valmistada ka juustu.

Brasiilias, Ees- ja Taga-Indias kasvab palm, mis annab 24 tunni jooksul umbes 50 liitrit magusat, maitsevat mahla. Sellest saab teha pärast käärimist kallist veini. Teine veinipalm on kasvult haruldane mürakas, mille lehed sageli kuni 15 meetrit pikaks kasvavad.

MEHED, KELLE KÄTES ON MAAILMA SAATUS

Hitler
Saksamaa juht

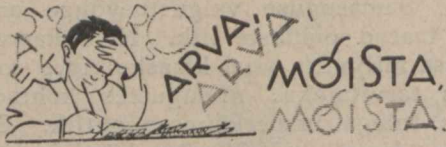
Daladier (daladj'e)
Prantsuse pääminister

Mussolini
Itaalia juht

Chamberlain
(tšimbölin)
Inglise pääminister

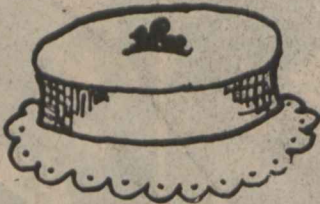

5. SPIRAAL 5 punkti

1	2	3	4	5	6	7	8	9		
24	25	26	27	28	29	30	31			
	38	39	40	41	42		43	10		
23a	52	53	54		55					
23	51	57		56			44	32	11	
22		50	49	48		47	46	45	33	12
21		37		36	35	34				13
20		19	18		17	16	15			14

1—6 keiser ajaloost, 2—4 mehe nimi, 4—6 tegelane Ed. Vilde „Pisuhännast“, 5—8 Linn Kaspia mere ääres, 7—9 Inglise filosoof, 9—12 Shakespeare'i teos, 11—14 tegev vulkaan Euroopas, 13—16 kuulus väejuht ajaloost, 15—17 elamu, 17—18 näo osa, 19—20 loomade kehaosa, 17—22 eksootiline loom, 21—23a raudtee lõppjaamu Eestis, 23—27 suure Prantsuse revolutsiooni tegelasi, 24—25 valuhüüe, 26—30 linn Pärsias, 28—31 Eesti luuletaja, 29—31 naise nimi, 31—33 jumal kreeka mütoloogiast, 32—35 ajakiri Eestis, 34—36 mütoloogiline olend, 35—37 Saksa kirjanik (surnud), 37—40 A. H. Tammsaare teos, 38—40 see, mida otsitakse kohtust, 39—42 slaavlaste ühekeelne mänguriist, 41—46 H. Raudsepa lavateos, 43—44 loodusnähe, 45—47 perekonna liige, 46—48 asub mere ääres, 47—49 Eesti luuletaja, 49—51 ajaleht Eestis, 51—53 „elagu“ ladina keeles, 52—54 on parem kui vesi, 52—55 A. Kivikas'e novellikogu, 55—56 Eesti kergejõustiklasi, 56—57 teater Eestis.

6. SÜNNIPÄEVAPROBLEEM 3 punkti

Hiljuti pühitses mu sõber oma sünnipäeva. Peole oli kutsutud 7 tema lähemat sõpra. Kohvilaual oli muude maiustuste seas ka suur isuäratav tort, millest igaüks meist soovis meeledli osa saada.

Üllataval kombel tegi sõber mulle ülesan-

Toimetuse ja talituse: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. Tallinna abitalitus: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. Nurmik. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. Tõnismäe. Väljaandja: Tartumaa Opetajate Liit. „Õpilasleht“ ilmub üks kord nädalas (25 n-rit õppeaasta jooksul). Tellimishind postiga: aastakäik (25 nr.) — kr. 2.00; (15 nr.) — kr. 1.40; (10 nr.) — kr. 1.00; (5 nr.) — kr. 0.50. Kuu- lutuse hind: lehe ees 15 s. mm, mujal 7 s. mm. Trükkikoja J. Mällo, Rütli 4, Tartus, 1938.

Parim ja kapitaalseim teos meie sportlikus kirjanduses

A. Antsoni

Berliini olümpia- mängud 1936

Selles on jäädvustatud nii sõnas kui pildis meie paremate sportlaste esinemised. Oma huvitavate ja kaasakiskuvate võistlus- kirjeldustega on selle teose lugemine kõigi- le, eriti meie noortele, otse naudinguks.

Noorte vastus korraldatud ankeedile oli üksmeelne: „see raamat meeldib kõige enam, ostaks ta esimesena, kui oleks raha“.

Lastevanemad, rahuldage noorte soov ja kinkige neile see väärtuslik teos.

Hind broš. kr. 5.25, linaes köites kr. 7.50, kriitpaberil köites kr. 10.—.

O.-Ü. Noor-Eesti Kirjastus

Tartus, Gustav-Adolfi 8. Telef. 2-66.

Posti jooksev arve 2232.

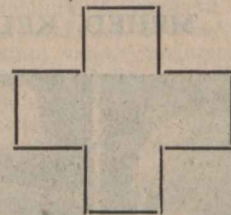
Raamatukauplus Rütli t. 11, telef. 18-22.

deks, jaotada tort kolme lõikega kaheksasse ühesuurusesse ossa. Ülesande sooritasin päale väikest kõhklemist.

Proovige ka Teie seda ülesannet lahendada!

7. VEIDI GEOMEETRIAT

2 punkti

Jagage kõrvalolev rist kahe lõikega kolme ossa ja koostage nendest osadest nelinurk, mille pikkus on 2 korda suurem laiuusest.

Vaid veidi mõtlemist ja asi lahendub.

Lahendid ära saata 24. oktoobriks.

TÄNASED AUHINNAD:

1. Tammsaare — „Vanad ja noored“
2. „Vana päalik“ (Indiaani jutt)
3. Topelius — „Tutemui“